

УДК 94:177.72

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-9385/2023-1-5>

МБФ «СКАНДИНАВСЬКА ДИТЯЧА МІСІЯ» ТА ВОБФ «ДИТЯЧА МІСІЯ. УКРАЇНА»: БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

Панишко Галина Тарасівна,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри політології та публічного управління

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ORCID ID: 0000-0002-8870-1543

Благодійна організація – юридична установа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, передбачених Законами України «Про благодійництво та благодійні організації» і «Про підприємництво». Благодійна організація розробляє власну благодійну програму, яка є комплексом благодійних заходів, спрямованих на вирішення завдань, що відповідають стандартним цілям організації. Діяльність благодійних організацій проводиться на засадах самоврядування за участю волонтерів.

МБФ «Скандинавська дитяча місія» був заснований у 1983 р. як християнська організація, що працює над покращенням життя всіх бідних і вразливих дітей у світі, забезпечує медичним обслуговуванням, освітою, предметами першої необхідності дітей із бідних країн та регіонів, сприяє соціальному, освітньому, медичному, культурному, християнському розвитку дітей із малозабезпечених сімей, що потребують підтримки та захисту. Фонд розпочав працювати в Україні з 1992 р. Головний офіс розташований у шведському місті Мальме. У 2008 р. місія була перереєстрована на ВОБФ «Дитяча місія. Україна» з головним офісом у місті Луцьк. Її діяльність поширюється на всю територію України та, зокрема, Волинської області. Головна мета діяльності Фонду – надання благодійної допомоги, оздоровлення дітей, організація благодійних заходів для мешканців Волині, соціальний патронаж осіб, які опинились у складних життєвих ситуаціях. Необхідним напрямом соціальної діяльності є постійна профілактична робота щодо боротьби з корупцією – однією з найбільших загроз національній безпеці України, подолання корупційних впливів на творчо обдаровану молодь нашої країни, розбудови громадянського суспільства. У спільній партнерській взаємодії з МБФ «Скандинавська дитяча місія» ВОБФ «Дитяча місія. Україна» вдалося запровадити безліч соціальних проєктів та ініціатив.

Ключові слова: благодійність, благодійна організація, благодійний фонд, соціальна робота, «третій сектор», громадянське суспільство, корупція, соціальні ініціативи.

Panyshko Halyna. ICF "Scandinavian children's mission" and VOCF "Children's mission (Ukraine)": charitable activities and partnership in implementing social projects

The charitable organization is a legal institution under private law, the founding documents of which determine charitable activities in one or more areas defined by the Law of Ukraine "On Charity and Charitable Organizations" and the Law of Ukraine "On Entrepreneurship". The charity organization develops its charitable activity program which is a set of charitable activities aimed at solving tasks that meet the standard goals of the organization. Charitable organizations carry out their activities on a self-governing basis with the participation of volunteers.

The International Charity Fund (ICF) "Scandinavian Children's Mission" was founded in 1983 as a Christian organization that works to improve the lives of all poor and vulnerable children on earth, and provides medical care, education, and basic necessities to children from poor countries and regions of the Earth. It promotes the social, educational, medical, cultural, and Christian development of children from low-income families who need support and protection. The fund started working in Ukraine in 1992. The main office is located in the Swedish city of Malmo. In 2008, the mission was re-registered as the Volyn Regional Charity Fund "Children's Mission: Ukraine" with the main office in Lutsk. Its activities are spread over the entire territory of the Volyn region and Ukraine. The primary purpose of the Fund's activities is to provide charitable assistance, improve children's health, organize philanthropic events for the residents of Volyn region, and provide social patronage to people who find themselves in difficult life situations. The

leading direction of social activity is ongoing preventive work in the field of combating corruption (one of the biggest threats to Ukraine's national security), overcoming corruptive influences on the creative and gifted youth of our country, and forming a civil society. VOF "Children's Mission: Ukraine" managed to organize many social projects and initiatives in joint partnership with the IBF "Scandinavian Children's Mission".

Key words: *charity, charity organization, charity fund, social work, "third sector", civil society, corruption, social initiatives.*

У сучасному світі благодійна діяльність визначається як важлива, необхідна та неодмінна частина громадської участі в соціальній політиці держави. Державний, комерційний та неприбутковий сектори у співпраці можуть забезпечити існування стабільної, демократичної, правової держави і громадянського суспільства. Благодійні фонди виступають суб'єктами соціальної підтримки в галузі охорони здоров'я, освіти, соціальної допомоги і є структурою, що створена за ініціативою засновників і зареєстрована у встановленому законодавчому порядку. Діяльність благодійних фондів має свої цілі, до яких належить, зокрема: соціальна підтримка і захист громадян, включаючи соціальну реабілітацію інвалідів та інших осіб, які через свої фізичні чи інтелектуальні особливості не можуть самостійно реалізувати свої права і законні інтереси; надання допомоги потерпілим у результаті наслідків стихійного лиха, економічних катастроф, допомога біженцям, вимушеним переселенцям, внутрішньо-переміщеним особам тощо; покращення матеріального становища малозабезпечених, незалежно від національності та релігійної приналежності. Благодійництво та благодійна діяльність може здійснюватися за такими основними напрямками, як сприяння практичному втіленню загальнодержавних, регіональних, місцевих та міжнародних програм. Благодійність – це вищий прояв гуманних почуттів до інших. Кожен, хто досяг вершин і забезпечив свої первинні потреби в їжі, житлі та роботі, може і повинен бути благодійником для інших. У сучасному світі дедалі активніше благодійністю займаються благодійні фонди, які засновуються як комерційними організаціями, так і підприємствами «третього сектору» (некомерційні та недержавні організації).

Благодійні організації реалізують діяльність на підставі установчих документів, які можуть визначати особливості діяльності такої організації і не повинні суперечити законам України. Установчим документом благодійного фонду є Статут.

Рівень демократизму в будь-якій країні залежить здебільшого від характеру відносин між державою та громадянським суспільством. Організації «третього сектору» є важливими складниками громадянського суспільства, а через них бізнес у межах системи соціального партнерства – між організаціями громадянського суспільства, бізнесу та держави [1, с. 25].

Сьогодні серед різноманіття в Україні благодійних організацій варто виокремити діяльність Міжнародного благодійного фонду «Скандинавська місія дітей». Цю організацію заснував Зігвард Валленберг, відомий у минулому шведський комедійний актор, який на початку 1980-х рр. прийняв християнство. Він відчув покликання євангелізувати та надавати глобальну допомогу. Особлива увага на той час приділялася дітям, молоді, малозабезпеченим сім'ям. У своїй щоденній молитві Зігвард звертався до Бога: «Боже, пошли мене туди, куди ніхто інший не хоче йти, і дозволь мені допомагати там духу, тілу та душі. ...Бог неба і землі. Вседержитель являє свою всемогутність. Він творить все, що хоче. Для нього немає нічого неможливого» [2, с. 93].

Надання допомоги розпочалося на Філіппінах. Займаючись цією справою, Зігвард вирішив, що йому потрібна юридична платформа та структура, щоб мати можливість керувати роботою. З цією метою був заснований фонд «Скандинавська місія дітей», офіс представництва якого розташований у шведському місті Мальме. Завдяки своїм благодій-

ним турам скандинавськими країнами Зігвард Валленберг створив основу для структури, яка сьогодні включає сестринські організації в Данії, Норвегії, Фінляндії та на Фарерських островах. Активно та продуктивно протягом 10 років розвивалася діяльність Фонду на Філіппінах. У 1992 р. настав час для розширення. Тоді син Зігварда та нинішній генеральний секретар Фонду Бо Валленберг розпочав роботу в Україні. У 2007 р. організація допомоги Nav Partners стала частиною Дитячої місії в межах концептуального відділу Devent, наголошуючи у своїй діяльності на розвитку громад, насамперед в Африці. Наразі Дитяча місія працює в 20 країнах світу на трьох континентах і щороку допомагає близько 600 тис. людей. Благодійний фонд розробляє власну програму, яка є комплексом благодійних заходів, спрямованих на вирішення завдань, що відповідають статутним цілям організації. Фонд здійснює роботу за різними напрямками: надає допомогу в місцях, де є нагальна потреба підтримки значної кількості населення, допомагає родинам, які потрапили в складні життєві ситуації, дітям з рідкісними діагнозами, які потребують негайних оперативних втручань. Ведеться забезпечення медобладнанням госпітальних округів та лікарень. Окремим видом діяльності є надання допомоги в місцях, де відбуваються катаклізми, конфлікти, війни, тобто там, де конче потрібна допомога. Велику увагу приділяють наданню речей першої необхідності.

«Скандинавська місія дітей» – це християнська організація допомоги, яка надає підтримку країнам на трьох континентах і активно представлена в усьому північному регіоні Європи. Фінансування різного роду операцій здійснюється завдяки зібраним приватним коштам від спонсорів та окремих донорів зі скандинавських країн. Через Раду шведської місії є можливість подати заявку на грант від шведської агенції допомоги Sida. Варто наголосити на ще одній важливій деталі – значна підтримка надходить від Second Hand butikerna Open the Heart. Дитяча місія має обліковий запис 90, що

є гарантією якості та правильного використання подарунків. Рахунок 90 видається шведською інкасаційною службою, яка щорічно перевіряє бізнес. Згідно з положеннями Управління з контролю над збором коштів Швеції для збору та адміністрування може бути використано максимум 25 %. Місія заслужила репутацію організації з надання допомоги, де отримані кошти чітко використовуються за призначенням без великих адміністративних витрат. Так, витрати Дитячої місії на збір, інформацію та адміністрування у 2020 р. становили 11 %. Дитяча місія має гарні системи внутрішнього контролю, це означає, що бізнес щорічно перевіряється уповноваженим аудитором; жоден працівник або інша особа, пов'язана з діяльністю Фонду, не має права особисто приймати грошові подарунки; подарунки насамперед повинні бути внесені самим жертводавцем на плюс або банківський рахунок Фонду.

Метою фонду «Скандинавська дитяча місія» є надання благодійної допомоги нужденним дітям і молоді в країнах, що розвиваються, на євангельських християнських засадах, а також євангелізація в цих країнах. Роблячи свій внесок, благодійник не потребує особливих заохочень і робить це найчастіше анонімно, послуговуючись при цьому благодійною істиною: «Радість людини – благодійність її». Діяльність з надання допомоги має характеризуватися безперервністю, включаючи участь у будівництві та експлуатації дитячих будинків, дитячих садків, шкіл, клінік, а також надання підтримки закладам охорони здоров'я тощо. Діяльність Фонду реалізується завдяки даруванням і внескам населення, добровільно зібраним коштам та спонсорській допомозі.

Справами Фонду керує правління, що складається щонайменше з 5 і не більше 9 членів. Правління приймає рішення, якщо на зборах присутні не менше двох третин членів. У разі рівної кількості голосів враховується думка голови правління. Детальний бюджет на один рік складається та розглядається на засіданні правління впродовж жовтня-грудня.

«Скандинавська дитяча місія – це не звичайне робоче місце, це покликання та спосіб життя, – часто повторює генеральний секретар Фонду Бо Валленберг. – Бути генеральним секретарем – важка робота, і я радий, що вирішив працювати в Дитячій місії, яку заснував мій батько, і робити все, що в моїх силах, щоб не було ніде біди, щоб не хворіли і не вмирили діти. Я радий своїй вірі в Бога і готовий працювати самовіддано».

Головний офіс Фонду розташований у шведському місті Мальме. 26 жовтня 1992 р. у Києві було зареєстроване Волинське представництво «Скандинавської дитячої місії», яку понад 35 років тому заснував шведський актор Зігвард Валленберг. У 2008 р. «Скандинавську місію дітей» перереєстрували у Всеукраїнський благодійний фонд «Дитяча місія. Україна», що поширює свою роботу на різні області України. У нашій державі найбільшими соціальними проектами з 1992 р. були: допомога дітям, постраждалим від Чорнобильської аварії, їх оздоровлення; пріоритетною залишається допомога переселенцям, внутрішньопереміщеним особам, підтримка кризових родин та творчо обдарованої молоді [3].

За даними Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України юридична адреса підприємства «Волинський обласний Благодійний Фонд «Дитяча місія. Україна» – Волинська область, м. Луцьк, вул. Сенатора, 5, кв. 2. Керівником підприємства «Волинський обласний Благодійний Фонд «Дитяча місія. Україна» є Лонюк Людмила Віталіївна. Людмила Лонюк має вищу педагогічну освіту. Обіймала посаду вчительки фізики у луцькій загальноосвітній школі, заступника директора з виховної роботи. Із 1992 р. до 1994 р. на громадських засадах очолювала Волинське представництво «Скандинавської дитячої місії». Очолюваний нею Волинський Благодійний Фонд «Дитяча місія. Україна» є єдиним представництвом «Скандинавської дитячої місії» в Україні. Щороку християнські табори приймають тисячі дітей. Найбільший табір на Волині

розташований у с. Дубечне, у ньому щорічно оздоровлюються 1600 дітей. Йдеться не лише про ігри чи розваги, а й про навчання молитов. У країнах Скандинавії з 1992 р. оздоровлено понад 4000 дітей, які постраждали від наслідків аварії на ЧАЕС, понад 1500 із них – з Волині. Діти оздоровлювалися в країнах-партнерах Фонду: Швеції, Данії, Норвегії, Фінляндії, на Фарерських островах.

Волинський обласний Благодійний Фонд «Дитяча місія. Україна» постійно надає подарунки та продуктові набори для дітей і самотніх людей, які перебувають на обліку соціальних працівників. Велика увага приділяється внутрішньопереміщеним особам, військовим у зоні АТО, а також учасникам російсько-української повномасштабної війни, яку розв'язала Росія 24 лютого 2022 р. [4].

Щомісячно виділяються кошти на лікування дітей та закупівлю соціальних пакетів. Особлива увага Фонду приділяється сім'ям з дітьми, особам з інвалідністю, хворим. За час існування Фонду 12 дітей зі складними патологіями були успішно прооперовані у закордонних клініках. Голова «Дитячої місії. Україна» на Волині Людмила Лонюк наголосила, що ці діти не мали шансів вижити у нашій країні. Окрім цього, Фонд реалізовує низку проектів, зокрема з виховання антикорупційного покоління. Дітей змалку мовою казок навчають, чому корупція – це погано. У школах створюють клуби некорумпованого покоління та агітбригади [5].

В одному із численних інтерв'ю голова ВОБФ «Дитяча місія. Україна» Людмила Лонюк наголосила, що «всі країни, куди надходить допомога місії, – це корумповані країни. І зараз ми хочемо виростити покоління, яке скаже корупції «ні». Ми, коли працюємо з людьми, говоримо, що Тобі не потрібно боротися самотужки з корупцією, але Ти можеш почати зі свого робочого місця. Все, що ми робимо, ми робимо для того, щоб очі дітей сяяли, аби вони з вдячністю і надією зустрічали кожен новий день». Корупція є однією з найбільших загроз національній безпеці України з часів проголошення її

незалежності і дотепер. Вона є одним із найнебезпечніших соціально-правових явищ, яке не тільки не дозволяє створити засади правової, демократичної та соціальної держави, відповідно до положень ст. 1 Конституції України, але й не дає можливості загалом підвищити рівень захищеності основ національної безпеки. Зокрема, саме корупційні прояви (політичні, корпоративні та інші мотиви) призвели до втрати Україною Криму та окупації Російською Федерацією значної території нашої держави на Донбасі і зрештою до розв'язання повномасштабної війни проти України [6, с. 132].

Ефективність роботи забезпечується завдяки тісній співпраці генерального секретаря «Скандинавської місії дітей» Бо Валленберга та керівника ВОБФ «Дитяча місія. Україна» Людмили Лонюк з установами й організаціями Волині для реалізації спільних соціальних проєктів та ініціатив. Енергія людського потенціалу в обопільних діях спрямована допомогти Україні стати цивілізованою розвиненою державою Європи, в розбудові правової, соціальної держави, громадянського суспільства. Хочеться назавжди забути слова: «Україна має все, крім правильних рішень», сказані Бо Валленбергом на пресконференції з нагоди діяльності Благодійного Фонду «Дитяча місія. Україна». «Ми завжди будемо допомагати, роздавати допомогу абсолютно всім, незалежно від того – християнин це чи ні, але, звісно, ми звертаємося до Бога. Ісус любить Вас так сильно, що він прислав до Вас мене, аби просто це підкреслити. Ми завжди будемо допомагати, незважаючи ні на що, ми повинні не втрачати можливості бути разом у Вічності», – зазначив Бо Валленберг. Він висловив надію, що в майбутньому Україна розвинеться й не потребуватиме сторонньої допомоги: «Історію ми не можемо змінити, але ми можемо повчитися з цієї історії. Перед нами майбутнє, яке уявляється чистим аркушем. І від нас залежить, що з'явиться на цьому аркуші... Хочеться, щоб через 25 років Ви пригадали, що був такий чоловік, який допомагав Вам,

але вже Ви перетворитися на того, хто надає допомогу» [7].

Варто наголосити на такому аспекті взаємодії, як партнерська робота. Завдяки діяльній праці партнерів вдається розподіляти гуманітарну допомогу, яка адресно потрапляє, за потребою. Принцип адресності передбачає надання будь-якої форми благодійної допомоги конкретним групам нужденного населення, відповідно до законодавчо прийнятих критеріїв та побажань благодійників. Партнерами Благодійного Фонду є представники влади Волині, представники лікарень, поліклінік, духівники, ДСНС, соціальні служби області, шведська армія, представники шведського посольства, органи місцевого самоврядування. Особливою є співпраця з церквою «Царство Боже». Організація не приймає фінансової допомоги від урядів і урядових організацій.

Із 2010 р. Благодійний Фонд «Дитяча місія. Україна» є партнером Луцького міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. За активної підтримки Фонду при центрі створено кабінет екстреної допомоги, де сім'ї, що опинилися у складних життєвих обставинах, мають змогу систематично отримувати допомогу речами, продуктами харчування, психологічні, юридичні та педагогічні консультації. Також благодійна організація забезпечила реабілітаційну клініку Волинського національного університету ім. Лесі Українки дороговартісним обладнанням, яке стало в нагоді у наданні висококваліфікованої освіти студентам спеціальності «Охорона здоров'я». Також «Дитяча місія. Україна» давно співпрацює з КП «Волинське обласне територіальне медичне об'єднання захисту материнства і дитинства», якому впродовж останніх 8 років надана благодійна допомога на суму понад 5 млн грн. Частина цієї суми була витрачена на навчання фахівців, на стажування дитячих хірургів із лазеротерапії патології шкіри в м. Мальме (Швеція).

Гнучкість благодійних акцій передбачає систематичний перегляд напрямів, форм, методів, механізмів і технологій надання благодійної підтримки,

зважаючи на мінливість соціально-економічних умов у життєдіяльності суспільства. «Скандинавська місія дітей» належить до організацій «третього сектору», що займаються наданням соціальних послуг і не є церквами, але багато з них мають релігійну орієнтацію, тому що виникли внаслідок природної трансформації релігійних організацій. Значний відсоток дитячих садків, інтернатів для інвалідів, геріатричних будинків, лікарень та інших подібних установ перебувають в полі зору некомерційних організацій, що покликані проводити соціальну роботу. Головне завдання держави – розробляти правила і вводити їх у дію за допомогою закону. Головне завдання бізнесу – заробляти гроші. А практично всі соціальні проблеми перебувають у розпорядженні та компетенції благодійних організацій. Слід зазначити, що останнім часом «третій сектор» розвивається

в межах ідеї соціального партнерства з державою і бізнесом та визначається як соціальний феномен, оскільки має кількісні й якісні показники у формуванні громадянських спільнот.

Гуманітарна допомога, яку надає МБФ «Скандинавська місія дітей» та ВОБФ «Дитяча місія. Україна», має вагомий вплив на якість життя отримувачів, створює умови для подальшого їх розвитку та самореалізації. Це і є внеском у соціальну сферу країни, сприяє побудові сильного і здорового суспільства та потужної держави. Волинський обласний благодійний фонд «Дитяча місія. Україна» є дочірньою організацією МБФ «Скандинавська місія дітей», що забезпечує соціальний розвиток дітей, а також сприяє покращенню освітньої та медичної сфери для навчання і лікування дітей. Фонд є неурядовою організацією, яка здійснює благодійну діяльність на території України та, зокрема, Волинської області.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи громадянського суспільства та політичних знань : навч. посіб. / В. Бортніков та ін. ; за заг. ред. проф. В. Бортнікова. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 456 с.
2. Рінкер Ф., Майер Г. Біблейська енциклопедія Брокгауза. Християнська зоря, 2000. 1088 с. Barnmissionen with lord Children URL: <https://barnmissionen.se/en>.
3. Тхор А. Створення благодійної організації. Київ, 2017
4. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5073-VI. *Вісник Законодавства України*. № 42. URL: <https://www.volynnes.com/news/socirty/aby-ochi-ditey-siaialy-v-lutsku-obhovoryly-25-richnu-diialnist-dytiachoyi-misiyi-ukraina/>.
5. Волинь Post: Благодійний фонд «Дитяча місія. Україна» звітував про роботу. URL: <https://www.volynpost.com/news/99999-blagodijnyj-fond-dytiacha-misiia-ukraina-zvitu-vav-pro-robotu>.
6. Теорія безпеки: курс лекцій : навч. посібник / О. Колб та ін. ; за заг. ред. О. Колба. Луцьк : Видавництво «Терен», 2021. 504 с.
7. Насібова О. Благодійність як джерело фінансових ресурсів соціального захисту населення. *Ефективна економіка*. № 10. DOI: 10.32702/2307-2015-2020.10.60.

REFERENCES:

1. Bortnikov V., Iarosh O., Bairak S. and other (2020). *Osnovy hromadianskoho suspilstva ta politychnykh znan: navchalnyi posibnyk* [Basics of civil society and political knowledge: study guide]. Lutsk: Vezha-Druk. 456 s. [in Ukrainian].
2. Frytts R., Hekhhard M. (2000). *Brockhaus Bible Encyclopedia*. Khrystyiaska Zoria. 1088 s. Retrieved from: <https://barnmissionen.se/en> [in English]
3. Tkhor A. (2017). *Stvorennia blahodiinoi orhanizatsii* [Creation of a charitable organization]. Kyiv. [in Ukrainian].
4. The newspaper "Volynski Novyni" (2000). *Zakon Ukrainy "Pro blahodiinu diialnist ta blahodiini orhanizatsii"*. *Visnyk Zakonodavstva Ukrainy*. № 42 [Law of Ukraine "On Charitable Activities and Charitable Organizations". Bulletin of the Legislation of Ukraine. No. 42]. Retrieved from: <https://www.volynnes.com/news/socirty/aby-ochi-ditey-siaialy-v-lutsku-obhovoryly-25-richnu-diialnist-dytiachoyi-misiyi-ukraina/> [in Ukrainian].

5. Volyn Post (2017). Blahodiinyi fond "Dytiacha misiia. Ukraina" zvituvav pro robotu [Charitable Foundation "Children's Mission. Ukraine" reported on the work]. Retrieved from: <https://www.volynpost.com/news/99999-blagodijnyj-fond-dytiacha-misiia-ukraina-zvituvav-pro-robotu> [in Ukrainian].

6. Kolb O., Kopotun I. (2021). Teoriia bezpeky: kurs leksii: navchalnyi posibnyk [Security theory: a course of lectures: education. Manual]. Lutsk: Vydavnytstvo "Teren". 504 s. [in Ukrainian].

7. Nasibova O. (2020). Blahodiinist yak dzherelo finansovykh resursiv sotsialnoho zakhystu naselennia [Charity as a source of financial resources for social protection of the population]. *Efektivna ekonomika*. № 10. DOI: 10.32702/2307-2015-2020.10.60 [in Ukrainian].